

ANALIZA CONTRASTIVĂ VERSUS ANALIZA ERORILOR

Natalia CELPAN-PATIC, lector superior

Summary

In this succinct research we will start from the idea promoted as early as the Enlightenment era by the philosopher J.-J Rousseau in the eighteenth century. According to Rousseau, in the teaching process, the teacher must take into account not only the specifics of age or group, but also the individual ones. In other words, each student is entitled to an individual approach when studying. In this context we support the idea that contrastive analysis and error analysis can be useful both for teacher and student in the teaching/studying/evaluation process. Even the researcher Vigotskii was mentioning the close connection between language and speech. Therefore, the person who is learning a foreign language far away from a real context is first thinking in her native language and then formulating the structures in the foreign language. It is here that interferences occur, i.e. errors caused by modeling of structures from the native to the foreign language.

„Chacun a le droit d'apprendre à son propre rythme et de prendre son temps... Chacun a le droit de bénéficier d'une aide didactique différenciée au cours de ses apprentissages.” (J. Therer)

Introducere. Pornind de la ideea cercetătorului J. Therer, conform căreia oricine are dreptul să învețe după propriul ritm și să beneficieze de ajutor didactic diferențiat, în caz de necesitate, dorim să accentuăm, din start, că procesul de învățare a unei limbi străine nu poate face abstracție absolută de limba maternă a celui ce învață, din simpla cauză că orice vorbitor gândește *a priori* în limba sa maternă (Lm). Or, când înveți, judeci, dar cel mai bine și rapid se judecă în limba maternă. Aceste idei au fost emise încă de către cercetătorul rus Vigotskii în lucrarea sa *Gîndire și limbaj* (1936), care pare a avea o legătură strînsă cu *Gramatica de la Port-Royal*, ce datează încă din 1660 și care sublinia legătura strînsă între limbă și vorbire. Însă acest contact între Lm și cea străină poate accelera sau, invers, poate frîna învățarea unei limbi străine. Astfel, profesorul trebuie să prevadă momentele de interferență între limbi, pentru ca discipolii săi să poată evita erorile.

Tipologia erorilor. Erorile pot fi diferite, ele depind de diverse cauze, astfel ele pot fi: *interferențiale, interne, proactive sau retroactive, absolute sau relative, orale sau scrise* [7, p.32].

Cercetătorul F. Debyser numește *transfer*, efectul pozitiv în învățarea Ls, iar *interferență* – efectul negativ. Interferența, la rîndul ei, poate fi psihologică (caracteristică unui individ) sau lingvistică, care se datorează unui accident de bilingvism sau pedagogic [1, p.40].

Unele erori au ca și cauză asimilarea incompletă a regulilor sau a unor forme din limba țintă și ele se numesc respectiv, *proactive (sau de performanță)*. Altele, reprezintă extensia analogică a unei reguli sau a unei unități asimilate anterior, mai fiind numită **suprageneralizare**, aceste erori se numesc *retroactive (sau de competență)*. Spre exemplu, când studentul adaugă flexiunea s la rădăcina verbală pentru a desemna persoana a III plural, în loc de sufixul **ent**, adică el a aplicat regula de formare a pluralului substantivelor și la verbe, prin suprageneralizare.

Mai sunt erori *absolute și relative*. În timp ce primele constau în întrebuițarea imitațiilor din limba sursă, ce nu aparțin limbii țintă, atunci celelalte contractează între ele relații de implicare. Privitor la erorile *scrise și orale*, în limba franceză, spre exemplu, ele sunt destul de dese, deoarece diferența între codul scris și cel oral este impunătoare.

O altă abordare a tipologiei erorilor propune cercetătoarea C. Tagliante: erori lingvistice, fonetice, socioculturale, discursive și strategico-pedagogice [4, p.157]. Însă ele se pot înscrie în rîndul celor amintite mai sus.

Prevenirea sau corectarea erorilor? O întrebare stridentă este cine și cum ar trebui să se ocupe de corijarea acestor erori, care ar fi procedeele ce pot fi aplicate pentru a preveni, corecta erorile celor ce învață o limbă străină? Iată aici putem să afirmăm cu siguranță că este nevoie de studii lingvistice contrastive care să vină în ajutor profesorilor.

Rezultatele analizei contrastive (AC) constituie, în viziunea noastră, punctul de plecare în reflectarea asupra mecanismelor de învățare a limbii străine în dezvoltarea didactică și în elaborarea tehnicii de corectare a greșelilor. De aici rezultă că AC este deseori confundată cu Analiza erorilor (AE), metodă ce a prins poziții înalte în ultimii ani, în detrimentul celei contrastive. De această părere este cercetătorul Jamet [3, p.101]. AC nu se identifică cu analiza erorilor interferențiale. Obiectul său de studiu îl constituie divergențele celor două limbi și posibilele surse de interferență. De toate aceste lucruri trebuie să se țină seama în didactica limbilor [2, p. 29]. Totuși AE și AC prezintă zone comune (analiza erorilor interferențiale). Ele prezintă deasemenea zone de complementaritate: AC întreprinde o comparare sistematică a două limbi pentru a izola ariile erorilor potențiale, în timp ce AE include și erorile care nu sunt cauzate de influența limbii sursă, adică erorile interne.

La prima vedere, ar fi mai eficientă AC, pentru că se spune că e mai bine de prezis ceva, decât de remediat, dar aceasta e mai degrabă o teză teoretică, or practic, cel ce învață trebuie să vorbească mereu, să se exprime, ca să învețe, astfel el comite erori, de aici reiese că AE este necesară.

Analiza erorilor. Sunt două metode de abordare a erorilor: *inductivă* și *deductivă* [4, p. 110]. Prima constă în alegerea corpusului de erori supuse ulterior analizei. Cea de-a doua implică o comparare a sistemelor a două limbi: studierea sistemului primei limbi, apoi celei de a doua și de asemenea studierea sistemului mixt al interlimbii, al bilingvismului debutant. Astfel, se poate elabora o gramatică generativă a erorilor care să le anticipeze și să le prevină. Iar aceasta din urmă poate fi evaluată prin teste de provocare a erorilor.

Remedierea erorilor. În opinia noastră, este de datoria profesorilor să-i convingă pe discipoli că erorile sunt un fenomen natural în procesul de predare/învățare a unei Ls, care este inevitabil, dar corigibil. Este oportună, la acest capitol, părerea cercetătoarei C. Tagliante, care subliniază că erorile sunt inseparabile de procesul de predare/învățare, dar ele trebuie să fie considerate de către profesor mai mult un atu decât un inconvenient [6, p.34].

O bună remediare didactică a erorilor propune cercetătoarea Harriet K. Namukaya [5, p. 222]: *lecturi autentice* (precum lectura colectivă, individuală, lecturile de la cursurile teoretice, texte publicistice autentice, etc.) și aplicarea cât mai des a *metodelor audio-vizuale autentice* DAV și SGAV (precum secvențe cinematografice, documente TV5, secvențe didactice, kit-uri didactice, etc.). Acestea se aplică pentru o memorare mai bună și corectă a structurilor specifice Ls.

Concluzii și propuneri. În concluzie, putem spune că suntem de acord cu cercetătorul C. Jamet, conform căruia un profesor de Ls, chiar de cunoaște la perfecție limba predată, are nevoie să cunoască și limba maternă a celui ce învață, pentru a putea să ajute în cazurile de interferență, iar dacă nu o cunoaște, atunci AC în tandem cu AE ar putea fi eficientă [3, p. 110]. În acest context, putem spune că pledăm pentru tipul de evaluare formativă pe tot parcursul anului, unde să lipsească notele, dar să fie prezentă analiza erorilor cu o remediare ulterioară.

Dacă vom reveni la citatul lui J. Therer și învățăturile filozofului iluminist J.-J. Rousseau, atunci am putea sublinia cu certitudine că succesul procesului de învățământ rezidă în abordarea individuală a capacităților și dificultăților fiecărui elev în parte, deci, profesorul nu trebuie să țină cont doar de particularitățile de vîrstă, clasă, grup, ci și de particularitățile individuale pentru a atinge scopurile și obiectivele didactice propuse.

Bibliografie

1. Debyser, F., *La linguistique contrastive et les interférences*. In: *Langue française*, Vol. 8 N°1, 1970. Apprentissage du français langue étrangère, pp. 31-61.
2. Ivanov, D., *Analiza contrastivă și analiza erorilor*.// In *Analele universității creștine Dimitrie Cantemir*, nr. 7, 2008, Pp. 24-29. < <http://aflls.ucdc.ro/doc/analelells/2008.pdf>, consultat la 16.03.2015>.
3. Jamet, C., *Contrastivité et enseignement du français langue étrangère en France: Approche anthropo-didactique*, Thèse pour l'obtention du grade de Docteur de l'Université Lyon 2 (Sciences de l'éducation), Lyon, 2000.

4. Jamet, C., *Identification de problèmes et contrastivité* // In *Les sciences de l'éducation-Pour l'Ere nouvelle*, 2005/3 vol. 38, p.95-113.
5. Namukwaya, H., *Analyse des erreurs en production écrite des étudiants universitaires du français au niveau intermédiaire à l'Université de Makerere* // în *Synergies. Afrique des Grands Lacs*, n.3, 2014, p.209-223.
6. Tagliante, C., *La classe de la langue*, Internationale, Paris, 1994.
7. Rego, B., *Analyse d'elements de la grammaire de l'apprenant lusophone étudiant le FLE et essai de remediation mediatisée par ordinateur*, Dissertation présentée en vue de l'obtention du grade de Docteur en Sciences de l'Éducation. Université de Mons-Hainaut, Paris, 1998.